

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 3 stycznia 2014r., skierowanym przeciwko Skarbowi Państwa – Aresztowi Śledczemu w Ł., K. J. wniósł o zasądzenie od pozwanego kwoty 40.000 zł tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych.

W uzasadnieniu podniósł, że w trakcie osadzenia w Areszcie Śledczym w Ł. doszło do naruszenia jego dóbr osobistych. Wskazał na złe warunki bytowe, przeludnienie celi, w których przebywał, niedostosowanie wyposażenia do ilości osadzonych oraz długi czas oczekiwania na wizytę u lekarza. Podniósł, że przebywał w brudnej, zaniedbanej i zagrzybionej celi, zaś z uwagi na zamontowane w oknach blendy oraz sztuczne oświetlenie, nastąpiło pogorszenie jego wzroku. Wskazał również na inne niedogodności, związane z nieszczelnymi oknami, brakiem pełnej zabudowy kącika sanitarnego, brakiem zadaszenia na placu spacerowym oraz brakiem zajęć kulturalno-oświatowych.

(pozew k. 2-3, pismo z dnia 25.09.2014r. k. 134)

W odpowiedzi na pozew z dnia 24 marca 2014r. pozwany Skarb Państwa – Areszt Śledczy w Ł. wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Pozwany podniósł, iż roszczenie powoda jest bezzasadne. K. J. przebywał w Areszcie Śledczym w Ł. w okresie od 19 marca 2012r. do 18 lutego 2013r., od 22 maja 2013r. do 28 sierpnia 2013r. oraz od 6 listopada 2013r. do 5 lutego 2014r. W tym czasie nie przebywał w warunkach przeludnienia. Pozwany podniósł, iż warunki sanitarno-bytowe w Areszcie Śledczym w Ł., w tym wyposażenie celi w sprzęt kwaterunkowy, odpowiadają wszystkim wymogom wynikającym z przepisów prawa, zaś powód miał zapewnioną odpowiednią opiekę medyczną. Ciele są sukcesywnie remontowane, przeprowadzane są konserwacje oraz naprawy doraźne stolarki okiennej, która w sposób dostateczny spełnia swoją funkcję. Ponadto, zgodnie z obowiązującymi przepisami w areszcie przeprowadzane są okresowe kontrole przewodów kominowych, spalinowych i wentylacyjnych, a zamontowane oświetlenie jarzeniowe jest typowe w tego rodzaju jednostkach.

(odpowiedź na pozew k. 19-22)

Pismem procesowym z dnia 13 listopada 2014r. powód rozszerzył powództwo i wniósł o zasądzenie od pozwanego tytułem zadośćuczynienia kwoty 80.000 zł. Podniósł dodatkowo, że jest alergikiem, zaś panujące w areszcie złe warunki bytowe, zawilgocenie i zagrzybienie celi mają negatywny wpływ na stan jego zdrowia.

(pismo procesowe k. 210)

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

K. J. pozostawał osadzony w Areszcie Śledczym w Ł. w następujących okresach: od 9 grudnia 2010r. do 6 lutego 2011r., od 19 marca 2012r. do 18 lutego 2013r., od 22 maja 2013r. do 28 sierpnia 2013r. oraz od 6 listopada 2013r. do 5 lutego 2014r.

(notatka służbowa z dnia 20.03.2014r. k. 40-41)

W czasie pobytu w Areszcie Śledczym w Ł. w 2010 oraz 2011 roku przebywał w następujących celach: w pawilonie (...) celi nr 30 o pow. 12,04 m⁽⁽²⁾⁾ (w której przebywało maksymalnie 4 osadzonych), w pawilonie (...) celi nr 103, o pow. 12,02 m⁽⁽²⁾⁾ (w której przebywało maksymalnie 4 osadzonych), w pawilonie (...) celi nr (...), o pow. 12,05 m⁽⁽²⁾⁾ (w której przebywało maksymalnie 4 osadzonych).

W 2012 roku przebywał w pawilonie (...) cela nr (...), o pow. 10,41 m⁽⁽²⁾⁾
(w której przebywało maksymalnie 3 osadzonych), w pawilonie (...) cela nr (...)
o pow. 9,86 m⁽⁽²⁾⁾ (w której przebywało maksymalnie 3 osadzonych), w pawilonie (...) cela nr (...) o pow. 4,84 m⁽⁽²⁾⁾
(w której w trakcie osadzenia powód przebywał sam),
w pawilonie (...) cela nr (...) o pow. 5,05 m⁽⁽²⁾⁾ (w której w trakcie osadzenia powód przebywał sam), w pawilonie (...)
cela nr (...) o pow. 9,10 m⁽⁽²⁾⁾ (w której przebywało maksymalnie 3 osadzonych), w pawilonie (...) cela nr (...) o pow.
10,83 m⁽⁽²⁾⁾ (w której przebywało maksymalnie 3 osadzonych), w pawilonie (...) cela nr (...) o pow. 12,02 m⁽⁽²⁾⁾ (w
której przebywało maksymalnie 4 osadzonych) oraz w pawilonie (...) nr (...)
o pow. 11,77 m⁽⁽²⁾⁾ (w której przebywało maksymalnie 3 osadzonych).

W 2013 i 2014 roku przebywał w pawilonie (...) cela nr (...) o pow. 9,49 m⁽⁽²⁾⁾
(w której przebywało maksymalnie 3 osadzonych), w pawilonie (...) cela nr (...)
o pow. 12,04 m² (w której przebywało maksymalnie 4 osadzonych), w pawilonie (...) cela nr (...) o pow. 12,04 m⁽⁽²⁾⁾
(w której przebywało maksymalnie 3 osadzonych),
w pawilonie (...) cela nr (...) o pow. 11,34 m⁽⁽²⁾⁾ (w której przebywało maksymalnie 3 osadzonych), w pawilonie (...)
cela nr (...) o pow. 12,05 m⁽⁽²⁾⁾ (w której przebywało maksymalnie 4 osadzonych), w pawilonie (...) cela nr (...) o pow.
9,02 m⁽⁽²⁾⁾ (w której przebywało maksymalnie 3 osadzonych) oraz w pawilonie (...) cela nr (...) o pow. 11,29 m⁽⁽²⁾⁾
(w której przebywało 2 osadzonych).

(notatka służbowa k. 40-41)

Wszystkim osadzonym w Areszcie Śledczym w Ł. zostaje zapewniona możliwość dbania o higienę osobistą. Zgodnie z wytycznymi ogólnobudowlanymi, wszystkie cele mieszkalne wyposażone są w węzły sanitarne, w skład których wchodzi miska ustępowa, automat płuczący, umywalka z doprowadzeniem zimnej bieżącej wody, co jest podyktowane infrastrukturą obiektów oraz możliwościami technicznymi urządzeń produkujących ciepłą wodę użytkową.

(zeznania W. B. k. 115v.-116)

Kąciki sanitarne w celach mieszkalnych osłonięte są konstrukcją stalową

i pokryte płytą do wysokości 210-215 cm. Wymiary zamontowanych przy kąciku sanitarnym drzwi (ok. 150 cm) zapewniają funkcjonariuszom możliwość kontroli osadzonych w celi, także w kąciku sanitarnym, a osadzonym w podstawowym stopniu intymność. Kąciki sanitarne znajdują się zaraz przy wejściu do celi, z prawej albo lewej strony, w związku z tym zastosowanie pełnych drzwi spowodowałoby przy ich otwarciu zasłonięcie całej celi, która jest kontrolowana przez funkcjonariusza poprzez wizjer umieszczony na drzwiach wejściowych.

(opinia biegłego z zakresu instalacji sanitarnych mgr inż. I. B., sporządzona na potrzeby postępowania IIC 499/13 toczącego się przed Sądem Okręgowym w Łodzi, opinia biegłego z zakresu budownictwa mgr inż. K. H. sporządzona na potrzeby postępowania IC 818/13 toczącego się przed Sądem Rejonowym dla Łodzi-Widzewa w Łodzi k. 171-183, k. 184-199)

Środki czystości pozostające w dyspozycji osadzonych umożliwiają im dbanie

o właściwy stan urządzeń sanitarnych znajdujących się w celach. Administracja Aresztu Śledczego w Ł., działając zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2003 r. w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych oraz obecnie obowiązującym Rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 stycznia 2014 r. w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych (weszło w życie 28 sierpnia 2014r.), umożliwiła osadzonym utrzymywanie higieny osobistej i zapewniała w tym celu zgodnie z rozporządzeniami odpowiednie środki,

w postaci przyborów do golenia, mydła, kremu, proszku do prania, szczoteczki i pasty do zębów, szamponu do włosów, a także środków do czyszczenia urządzeń sanitarnych, proszku do szorowania, płynu do mycia naczyń oraz pasty do podłóg. Osadzeni otrzymują środki higieny przy przyjęciu do jednostki. Kolejne środki wydawane są osadzonym w pierwszą środę każdego miesiąca. Na prośbę osadzonego mogą być wydawane dodatkowe środki. Ponadto środki higieniczne osadzeni mogą otrzymywać w paczkach oraz dokonywać ich zakupu w kantynie.

Do cel jest doprowadzona tylko zimna bieżąca woda, ale osadzeni mogą korzystać z grzałek elektrycznych. Mają oni także możliwość nabycia grzałek w kantynie bądź otrzymania w paczce.

Areszt Śledczy w Ł. zapewnia osadzonym zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 sierpnia 2003r w sprawie Regulaminu Organizacyjno-Porządkowego wykonania kary pozbawienia (Dz. U. Nr 152, poz. 1494) oraz Rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 sierpnia 2003r w sprawie Regulaminu Organizacyjno-Porządkowego wykonania tymczasowego aresztowania, ciepłą kąpiel, która w myśl powołanych przepisów przysługuje przynajmniej raz w tygodniu. W sytuacjach uzasadnionych stanem zdrowia bądź osobom zatrudnionym przy pracach brudzących kąpiel przysługuje częściej.

(zeznania W. B. k. 115v.-116, zeznania A C. k. 116 v)

Wydawanie koców, materacy oraz pościeli także odbywa się zgodnie z powyższym Rozporządzeniem. Rzeczy wydawane z magazynu są wyprane i zdezynfekowane. W uzasadnionych przypadkach rzecz wymieniana jest na inną.

Pościel jest zmieniana raz na dwa tygodnie, a ręczniki raz na tydzień. Materace zawsze nadają się do użytkowania. W przypadku zasadności zgłoszenia o uszkodzeniu materaca, jest on wymieniany. Rocznie brakowanych jest około 200 materacy i w to miejsce kupowane są nowe.

(zeznania W. B. k. 115v.-116)

Na bieżąco prowadzone są remonty cel. Polegają one na malowaniu ścian, naprawie stolarki okiennej, sprzętu kwaterunkowego oraz urządzeń sanitarnych.

W 2013r. zostały wyremontowane 44 cele, zaś w 2014r. 60 cel.

Pomimo corocznego remontowania części cel, są one mocno wyeksploatowane. Osadzeni nie dbają o stan pomieszczeń, w których przebywają. Niszczą cele oraz sprzęt. Ma to związek ze specyfiką jednostki, w której osadzeni przebywają tylko czasowo. Taborety i pozostałe wyposażenie jest dewastowane przez osadzonych. Wykonywane są bieżące naprawy sprzętu. Po zgłoszeniu przez osadzonych usterek, sprzęt trafia do warsztatu i usterka jest usuwana.

(zeznania W. B. k. 115v.-116)

Wszystkie cele w Areszcie Śledczym w Ł. wyposażone są w sprzęt kwaterunkowy, zgodnie ze wskazanym powyżej rozporządzeniem w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych. W celi mieszkalnej z węzłem sanitarnym znajdują się: łóżko, stolik, szafka, taboret, wieszak, półka na przybory toaletowe, lustro. Ilość sprzętu zawsze jest dostosowana do liczby osadzonych przebywających w danej celi mieszkalnej. Osadzeni mogą zgłaszać oddziałowym potrzebę wstawienia dodatkowych sprzętów. Rzeczy te wydawane są czyste, wyprane i zdezynfekowane. W każdym kącie sanitarnym znajduje się lustro. Areszt posiada zapasowy sprzęt kwaterunkowy, na prośbę osadzonych wstawiany jest do celi dodatkowy stół.

(zeznania W. B. k. 115v.-116)

Temperatura panująca w celach oraz cyrkulacja powietrza jest prawidłowa.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami, wentylacja w Areszcie Śledczym w Ł. poddawana jest okresowym kontrolom w zakresie przewodów kominowych, spalinowych i wentylacyjnych. Zgodnie ze specyfiką jednostki, otwory okienne wszystkich cel mieszkalnych, w których przebywają osadzeni, muszą być zabezpieczone kratą okienną odpowiednią do wymogów techniczno – ochronnych oraz posiadać przesłone okienną, która uniemożliwia osadzonym kontaktowanie się ze sobą. W pomieszczeniach mieszkalnych aresztu stosowana jest wentylacja grawitacyjna. Każda cela mieszkalna posiada okno otwierane do wewnątrz oraz kratkę wentylacyjną, zapewniającą wentylację grawitacyjną. Często występują jednak przypadki przesłaniania kratki wentylacyjnych przez osadzonych.

W rozwiązaniu materiałowo-konstrukcyjnym przesłony, które zostały zamontowane w oknach cel w pawilonach mieszkalnych Aresztu Śledczego w Ł., zastosowano płyty poliwęglanowe ze względu na ich zwiększoną odporność na zarysowanie, doskonałą transparentność oraz zwiększoną odporność na warunki atmosferyczne. Płyty te posiadają liczne certyfikaty potwierdzające możliwość ich stosowania w budownictwie. Przepływ światła dziennego przez blendy jest zgodny z obowiązującymi normami. Standardowa wielkość doświetlenia to 1-7. W celach Aresztu Śledczego w Ł. wskaźnik wynosi 1-4 bądź 1-5, czyli jest to wskaźnik lepszy od standardu. Nawet w sytuacji, kiedy blenda jest przybrudzona, zapewniony jest dopływ światła dziennego.

Przesłony te pokryte są płytami poliwęglanowymi w stalowych ramach kątowych i są one zamontowane równolegle w stosunku do otworów okiennych z zachowaniem odstępu w celu zapewnienia wymiany powietrza podczas wietrzenia cel (nawiew zimnego powietrza odbywa się spodnią nieosłoniętą częścią, natomiast wywiew przestrzeniami bocznymi). Blendy uniemożliwiają nielegalne kontaktowanie się osadzonych.

(opinia biegłego z zakresu budownictwa mgr inż. K. Ś. (1), k. 110-113v. w zw. z k. 203 v., opinia biegłego z zakresu instalacji sanitarnych mgr inż. I. B., sporządzona na potrzeby postępowania IIC 499/13 toczącego się przed Sądem Okręgowym w Łodzi, opinia biegłego z zakresu budownictwa mgr inż. K. H. sporządzona na potrzeby postępowania IC 818/13 toczącego się przed Sądem Rejonowym dla Łodzi-Widzewa w Łodzi k. 171-183, k. 184-199)

Okna w celach pawilonów mieszkalnych są odpowiedniej wielkości i umożliwiają należyty dopływ światła dziennego. Zamontowane przesłony nie powodują gorszego oświetlenia cel. Oświetlenie elektryczne jest zgodne z obowiązującymi normami. W celach zamontowane jest oświetlenie jarzeniowe, typowe w tego rodzaju jednostkach, w zależności od wielkości celi jest to jedna belka mocy 2x40 Wat plus dodatkowo w kąciku sanitarnym 25 Wat, lub w celi o większej powierzchni – dwie belki o mocy 2x2x40 Wat plus 25 Wat w kąciku sanitarnym. Osadzeni mają możliwość wystąpienia do Dyrektora aresztu z wnioskiem o dodatkową lampę.

Okna są na bieżąco remontowane. Przed sezonem grzewczym sprawdzana jest szczelność instalacji. Dokonywane są przeglądy okien, usuwane usterki, wstawiane są brakujące szyby i okitowanie. Uszczelki do okien osadzeni mogą nabyć także w kantynie.

(zeznania W. B. k. 115v.-116, opinia biegłego z zakresu budownictwa mgr inż. K. Ś. (1), k. 110-113v. w zw. z k. 203 v.-204, opinia biegłego z zakresu instalacji sanitarnych mgr inż. I. B., sporządzona na potrzeby postępowania I IC 499/13 toczącego się przed Sądem Okręgowym w Łodzi, opinia biegłego z zakresu budownictwa mgr inż. K. H. sporządzona na potrzeby postępowania IC 818/13 toczącego się przed Sądem Rejonowym dla Łodzi-Widzewa w Łodzi k. 171-183, k. 184-199)

Wszelkie problemy odnoszące się do stanu sanitarnego lub technicznego pomieszczeń, np. zawilgocenia oraz usterki w celach zgłaszane przez osadzonych są usuwane na bieżąco. W areszcie przeprowadzane są częste kontrole, między innymi ze strony (...) Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej. Nie występuje zagrzybienie ścian. Okna w celach mieszkalnych nie są myte, mogą je umyć osadzenia we własnym zakresie. Przesłony okienne też nie są myte, nie ma przepisów wprowadzających taki obowiązek. Dezynsekcje są przeprowadzane na każde zgłoszenie osadzonych.

(zeznania W. B. k. 115v.-116)

W każdym pawilonie mieszkalnym jest gabinet stomatologiczny, okulistyczny, ambulatorium i izba chorych. W areszcie zatrudnieni są w służbie zdrowia funkcjonariusze oraz lekarze i pielęgniarki na etatach cywilnych. Nadto, podpisane są kontrakty z lekarzami specjalistami. Konsultacje mogą odbywać się także poza aresztem śledczym.

(zeznania W. B. k. 115v.-116)

Posiłki dla osadzonych przygotowywane są w kuchni znajdującej się w budynku gospodarczym. Stan pomieszczeń kuchni oraz znajdujących się w niej urządzeń jest dobry. W kuchni zachowana jest odpowiednia czystość. Jadłospis zatwierdza lekarz, zaś walory smakowe i jakość posiłków każdorazowo sprawdzana jest przez pielęgniarkę lub pielęgniarza.

(zeznania W. B. k. 115v.-116)

W areszcie wykorzystywane są tradycyjne formy działalności kulturalno-oświatowej, takie jak wypożyczanie książek, nadawanie audycji przez radiowęzeł, oglądanie telewizji (wielu osadzonych korzysta z własnych telewizorów), organizowanie konkursów tematycznych i dostarczanie prasy. Organizowane są spotkania osadzonych z osobami spoza jednostki, funkcjonują kółka zainteresowań. Są organizowane również imprezy masowe. Osadzeni mają dostęp do prenumerowanej ze środków aresztu prasy codziennej, a osadzeni dysponujący środkami finansowymi mają możliwość prenumeraty wybranych przez siebie tytułów. Osadzeni korzystają także ze spacerów, zaś place spacerowe są częściowo zadaszone.

(zeznania W. B. k. 115v.-116, zeznania A. C. k. 116 v.i 117, zeznania S. M. k. 117 v.)

K. J. korzystał z biblioteki, brał udział w konkursach. Miał możliwość oglądania w celi telewizji. W areszcie dostępny jest codziennie (...). Osadzony otrzymywał prasę od rodziny.

(zeznania A. C. k. 116v.-117, zeznania S. M. k. 117-118v.)

Zdarzało się, że kratki wentylacyjne były pozatykane, a ściany i sprzęt uszkodzony. K. J. dwukrotnie zemdlął w celi, został zabrany do pielęgniarki.

(zeznania A. C., k. 116v.-117, zeznania S. M. k. 117-118v., zeznania R. K. k. 117v.-118, zeznania powoda k. 401-402, dokumentacja medyczna k. 215)

K. J. w trakcie pobytu w Areszcie Śledczym w Ł. miał zapewnioną opiekę medyczną, zarówno podstawową jak i specjalistyczną, bezpłatne świadczenia zdrowotne, leki oraz dostęp do lekarza pierwszego kontaktu.

Z dokumentacji medycznej osadzonego dostępnej w Areszcie Śledczym w Ł. wynika, że był przyjmowany przez lekarza pierwszego kontaktu. Korzystał także z konsultacji lekarza okulisty oraz chodził na wizyty do stomatologa.

Na wizytę do lekarza czekał około 2-4 tygodni. Na wizytę u lekarza okulisty czekał około miesiąca czasu.

(zeznania powoda k. 401-402, dokumentacja medyczna k. 215)

U K. J. stwierdzono pourazowe zwyrodnienie siatkówki centralnej oka lewego. Aktualny stan narządu wzroku nie ma związku z pobytem

w Areszcie Śledczym w Ł.; niedowidzenie oka lewego jest następstwem urazu, do którego doszło w 2008 roku. Ma ono charakter nieodwracalny i nie rokuje poprawy ostrości wzroku. W całym tylnym biegunie siatkówki oka lewego znajduje się duża blizna, której nie można zlikwidować.

Ponadto u K. J. występuje astygmatyzm i nadwzroczność obu oczu. Wada wzroku prawego oka istniała już wcześniej; nie została nabyta z wiekiem; dokładne badanie okulistyczne ujawniło ukrytą wadę wzroku, którą osoba młoda potrafiła sobie wyrównać akomodacją (wysiłkiem oczu). Wada w postaci nadwzroczności i astygmatyzmu wymaga ewentualnej korekcji okularowej do bliży i dali. W celach Aresztu Śledczego w Ł. stan oświetlenia był zgodny z normą i nie miał wpływu na stan wzroku K. J., podobnie jak stan techniczny oświetlenia.

(opinia biegłego okulisty J. J. k. 253-256, pisemna opinia uzupełniająca k. 295-296, druga pisemna opinia uzupełniająca k. 354)

U K. J. nie występowały i nie występują schorzenia alergiczne. Nie doszło do żadnej dysfunkcji organizmu w rozumieniu chorób atopowych, czy alergicznych. Występujący przewlekły nieżyt nosa może być powiązany ze skrzywieniem przegrody nosowej. Podczas pobytu w placówce penitencjarnej K. J. nie doznał w tym zakresie żadnego uszczerbku na zdrowiu. Taka dysfunkcja alergiczna nie miała miejsca także na wolności; osadzony nigdy nie leczył się z tytułu schorzeń alergologicznych. Nie stosował leków przeciwhistaminowych. Nigdy nie był odczulany. Nie wykonywał testów na alergeny.

(opinia biegłego alergologa I. P. k. 321, pisemna opinia uzupełniająca k. 345)

Powyższe ustalenia faktyczne Sąd poczynił w oparciu o złożone do akt sprawy przez strony dowody z dokumentów związanych z osadzeniem powoda

w Areszcie Śledczym w Ł. oraz opinie biegłych sądowych. Nadto ustalając stan faktyczny sprawy Sąd oparł się na zeznaniach powoda oraz powołanych w sprawie świadków.

Celem ustalenia technicznych warunków jednostki, w której przebywał powód, strony zgodnie wniosły o odwołanie się do opinii biegłego do spraw budownictwa. Na rozprawie w dniu 6 listopada 2014 roku dopuszczony został dowód z ustnej opinii biegłego sądowego z zakresu budownictwa mgr inż. K. Ś. (1). Dopuszczenie dowodu w takiej formie odbyło się na zgodny wniosek obu stron (do wniosku przyłączył się powód na rozprawie w dniu 12 sierpnia 2014 roku, modyfikując pierwotny wniosek dowodowy k. 117).

W ustnej opinii biegły odwołał się do zapisów swojej opinii złożonej do sprawy

I C 18/11, podtrzymując w całej rozciągłości jej treść i wnioski również w niniejszej sprawie. Szerokie wyjaśnienia, stworzenie możliwości postawienia pytań i zarzutów biegłemu oraz odniesienie się przez biegłego do pytań stron w oparciu o powyższą opinię, umożliwiło uznanie, że K. Ś. (1) również na potrzeby niniejszego postępowania wydał opinię. Taki walor, po ustnej opinii biegłego, przybrał dokument załączony do akt na k. 171-199.

Opinia ta, jej wnioski, w szczególności dotyczące stanu technicznego cel aresztu nie była kwestionowana. Powód nie podniósł jakichkolwiek zarzutów, nie żądał uzupełniających opinii, nie wnosił o powołanie dowodu z opinii innego biegłego.

Nie zakwestionowano tych ustaleń nawet wobec uwag biegłego okulisty, który odwoływał się wprost do opinii biegłego do spraw budownictwa. Sąd także nie miał podstaw do kwestionowania przedmiotowej opinii – tym samym stała się ona podstawą dokonanych ustaleń faktycznych.

Odnośnie opinii biegłych sądowych z zakresu budownictwa mgr inż. K. H. oraz z zakresu instalacji sanitarnych mgr inż. I. B., należy zauważyć, że zostały one sporządzone na potrzeby innych postępowań. Posiadają zatem walor dowodu z dokumentu prywatnego. Niemniej, stanowią materiał pomocniczy; zostały wydane w analogicznych sprawach oraz odnoszą się do okoliczności aktualnych na moment przebywania powoda

w pozwanym areszcie. Obrazują stan aresztu i potwierdzają wnioski opinii biegłego K. Ś..

Weryfikacji podlegały w tym zakresie zeznania świadków. Zeznania

A. C., R. K. ogólnie mówiące o „grzybie, robakach, wilgoci” przeczą dokumentom sporządzonym przez służby kontrolujące areszt. Nie sposób oczywiście wykluczyć, że występowały uchybienia w stanie cel, ale – jak wskazał świadek W. B. – możliwym było ich zgłaszanie, interweniowanie. Jednocześnie nie zostało wykazane, aby powód takie działania podejmował.

W odniesieniu do oświetlenia, Sąd oparł ustalenia na opinii biegłych specjalistów; ocena subiektywna osadzonych nie może w tym zakresie determinować ustaleń sądowych.

Zeznania świadków należy ocenić, mając na uwadze ich niezadowolenie

z miejsca pobytu, negowanie wszelkich zasad pozbawienia wolności, także tych, wynikających z przepisów. Zeznania te więc, choć z negatywnym zabarwieniem

i ocennym charakterem, pośrednio potwierdzają realizację przepisów regulujących funkcjonowanie jednostki (ilość osób w celach, organizacja kwestii higienicznych, zajęć kulturalnych). Jednocześnie często nie są to zeznania co do faktów,

a prezentacja ocen przesłuchiowanych (żarówki, które psują wzrok, nieprawidłowe blendy, nieciekawe zajęcia). Świadkowie, choć narzekali na wyposażenie nie wskazywali, co, w której celi, jak było zniszczone – czy rzeczywiście wymagało wymiany, czy po prostu nosiło ślady zużycia, co zgłaszali do wymiany i w jakim zakresie ich wnioski nie były uwzględnione. A. C. wskazywał, że były rozmowy z Dyrektorem aresztu, ale na pytanie, czy były zgłoszenia na piśmie – zaprzeczył.

S. M., choć mówił o rakach zeznał, że nie występował o dodatkowe sprzęty. Nie kojarzył, czy powód takie prośby składał. Należy również zwrócić uwagę, że

z zeznań tych wynika, że cele były niszczone przez samych osadzonych, a to ich obowiązkiem jest dbanie o wyposażenie, czystość (zeznania: A. C. k. 116 v.,

S. M. k. 117). Widoczne są również sprzeczności w tych zeznaniach; świadkowie twierdzili, że były kłopoty z wentylacją, było duszno, a jednocześnie wskazują, że w oknach „szczeliny są takie, że palce przechodzą na wylot” (k. 117 v.), „były szczeliny przez które wpadał śnieg” (k. 118). Gdy zeznają

o nieprawidłowych zachowaniach funkcjonariuszy, nie potrafili wskazać na czym one miałyby polegać (k. 117 v.).

Z tych względów, zeznania świadków zostały zweryfikowane z pozostałym materiałem dowodowym, w szczególności opiniami biegłych sądowych.

Sąd uznał, iż zeznania powołanych w sprawie świadków, co do zasady nie są ze sobą sprzeczne i wzajemnie się nie wykluczają w kwestiach najistotniejszych

z punktu widzenia rozstrzygnięcia niniejszej sprawy, z tym, że zeznania świadków A. C. (2), S. M. (2) oraz R. K. (2), jak również powoda, noszą znamiona subiektywnych ocen, formułowanych przez pryzmat osobistego stosunku do opisywanych okoliczności, wyznaczonego przez niezadowolenie z warunków bytowych panujących w miejscu, w którym osoby te przebywały wbrew swojej woli, a przez co, z natury rzeczy, odbiegających od oczekiwanych. Z powyższych względów, w tym zakresie, nie zasługują one na wiarę w konfrontacji z pozostałym materiałem dowodowym w postaci dowodów

z dokumentów, szczególnie w kwestii zarzutu przeludnienia. Ocena tego zagadnienia jest sformalizowana i odnosi się do konkretnych wartości, nie subiektywnych odczuć – przepisy jasno określają wymaganą minimalną powierzchnię na jedną osobę. Normy te, zgodnie z przedłożonymi dokumentami, zostały zachowane.

Złożone w rozpoznawanej sprawie opinie biegłych sądowych: okulisty J. J. (2) i alergologa I. P. (2) stanowiły podstawę rozpoznania zarzutów powoda odnoszących się do określenia wpływu pobytu w areszcie na jego stan zdrowia. W tym zakresie zastrzeżenia do wniosków opinii zostały wyczerpująco wyjaśnione w opiniach uzupełniających. Sporządzone zostały zgodnie

z wymaganiami fachowości i niezbędną wiedzą specjalną. Zauważyć należy,

iż biegli lekarze przy wydawaniu opinii, dysponowali dokumentacją lekarską powoda, jak również przeprowadzili stosowne badania przedmiotowe.

Biegły okulista po przeprowadzeniu badania powoda dokonał diagnozy. Dokładnie opisał stan obu oczu oraz występujące dolegliwości. Stan jednego oka jest wynikiem mechanicznego urazu, do którego doszło wcześniej, co wynika również z zeznań samego powoda. Natomiast wada wzroku stwierdzona badaniem występowała wcześniej. Jak wyjaśnił biegły, ujawniona u powoda wada wzroku – nadwzroczność oka prawego i astygmatyzm – była wadą ukrytą, występującą wcześniej. Okulista precyzyjnie wyjaśnił mechanizm istnienia wady i jej niezależność od czynników zewnętrznych; osoby młode po prostu wyrównują wadę wzroku swoją własną akomodacją, która z wiekiem zanika.

Biegły wprost, wielokrotnie w opiniach uzupełniających wykluczył wpływ warunków zewnętrznych na stan wzroku powoda. Jednocześnie odniósł się do warunków panujących w areszcie. W odwołaniu do niepodważonej opinii biegłego

z zakresu budownictwa wyjaśnił, iż niezależnie od oświetlenia elektrycznego, pomieszczenia, w których przebywają ludzie powinny być oświetlone światłem dziennym, a stosunek powierzchni okien do powierzchni podłogi powinien wynosić co najmniej 1 : 8. W celach Aresztu Śledczego w Ł. wynosiła 1-4,5 do 1-5.

W ocenie biegłego, spełnione zostały więc wymogi oświetleniowe.

Nie zostały więc skutecznie podważone wnioski biegłego, iż stan oświetlenia cel pozostawał bez wpływu na stan oczu powoda. Co do kwestii podniesionej przez powoda, że stan techniczny oświetlenia był niewłaściwy, to – jak wskazał biegły okulista – nie zostało to wykazane w toku postępowania dowodowego, nie odnosiły się do tej kwestii także zeznania świadków.

Biegła alergolog również nie potwierdziła zarzutów powoda. W badaniu nie potwierdziło się bowiem w ogóle występowanie jakichkolwiek objawów alergii. Wywiad atopowy był negatywny, nie wystąpiły żadne uchwytnie dysfunkcje narządów wewnętrznych. Nie zaistniały w ogóle podstawy do rozpoznania schorzenia alergicznego czy atopowego. Jak wyjaśniła biegła, sam nieżyt nosa natomiast może być wynikiem skrzywienia przegrody nosowej. Takie rozpoznanie

czyniło zbędnym odnoszenie się do warunków samego aresztu; skoro nie wystąpiły objawy dolegliwości chorobowych, nie można mówić o negatywnym wpływie warunków bytowych.

Na rozprawie w dniu 18 maja 2016r. Sąd oddalił wnioski strony powodowej

o dopuszczenie dowodu z opinii kolejnego biegłego alergologa i okulisty. Zgodnie

z wykładnią art. 286 k.p.c., Sąd może żądać opinii kolejnego biegłego w razie potrzeby, która zachodzi wówczas, gdy dotychczasowa opinia jest wadliwa, budzi wątpliwości bądź zachodzi potrzeba wyjaśnienia dalszych kwestii. Sąd nie jest zobowiązany do przeprowadzenia dowodu z opinii kolejnego biegłego tylko z tej przyczyny, że dotychczasowa opinia jest niekorzystna dla strony. Potrzeba powołania kolejnego biegłego musi wynikać z okoliczności sprawy (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 1974 r., I CR 562/74). Samo niezadowolenie strony z oceny przedstawionej przez biegłych nie uzasadnia potrzeby dopuszczenia przez sąd dowodu z opinii innych biegłych (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6.10.2009 r., sygn. akt II UK 47/09).

Odnosząc się do zarzutów powoda dotyczących znęcania się nad nim, w tym poprzez przeprowadzanie rewizji cel, a także bicia go przez funkcjonariuszy Aresztu Śledczego w Ł., należy stwierdzić, że nie zostały w ogóle nieudowodnione. Zauważyć należy, iż zgodnie z art. 6 k.c. to na powodzie ciążył obowiązek udowodnienia faktów, z których wywodzi on skutki prawne, zaś powód nie wykazał powyższych okoliczności.

Nie zostały wykazane zarzuty dotyczące niezapewnienia prawidłowej opieki zdrowotnej. Jak bowiem wynika z załączonej do akt sprawy dokumentacji medycznej, powód był wielokrotnie przyjmowany przez lekarza pierwszego kontaktu, miał zapewnioną odpowiednią opiekę personelu medycznego, zarówno podstawową jak i specjalistyczną. Miał wykonywane potrzebne badania, korzystał z konsultacji lekarzy specjalistów oraz usług stomatologicznych.

Konieczność oczekiwania, szczególnie w świetle realiów społecznych, nie może być oceniana jako nadmierna. Jednocześnie, jak wskazano, nie stwierdzono jakiegokolwiek wpływu tych okoliczności na zdrowie powoda.

Sąd nie przyznał waloru wiarygodności zeznaniom powoda w części, w jakiej twierdził oni, że cele mieszkalne były przepełnione oraz zagrzybione, zaś panująca w nich temperatura była za niska. Przeczy temu pozostały zgromadzony materiał dowodowy w postaci przedłożonych opinii biegłych z zakresu budownictwa oraz instalacji sanitarnych, a także zeznań świadka W. B. (2), z których wynika, że kontrole stanu sanitarnego cel mieszkalnych, przeprowadzane przez Stację Sanitarno-Epidemiologiczną, nie wykazały nieprawidłowości.

Na rozprawie w dniu 6 listopada 2014r. Sąd oddalił wniosek dowodowy powoda o dopuszczenie dowodu z zeznań świadków wskazanych w pismach procesowych z dnia 4 sierpnia 2014 roku oraz z dnia 26 sierpnia 2014r. (k. 118 i k. 204 odwr.) Zauważyć bowiem należy, iż wnioski zostały złożone po upływie określonego przez Sąd terminu (zarządzenie k. 47, zwrotne poświadczenie odbioru). Zgodnie więc z art. 207 § 6 k.p.c. dowody powołane po upływie terminów udzielonych przez Sąd, bez wykazania usprawiedliwionych przyczyn, zostały pomięte.

W powyższym stanie faktycznym, Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo jako bezzasadne podlegało oddaleniu.

Podstawę prawną roszczenia stanowiły przepisy art. 23 k.c. i art. 24 k.c. w zw. z art. 448 k.c. oraz art. 417 k.c.

W myśl art. 417 § 1 k.c. Skarb Państwa ponosi odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej. Przesłankami odpowiedzialności Skarbu Państwa, na gruncie tego przepisu są: szkoda wyrządzona przy niezgodnym z prawem wykonywaniu czynności z zakresu władzy publicznej oraz adekwatny związek przyczynowy pomiędzy niezgodnym z prawem wykonywaniem takich czynności a powstaniem szkody.

Na gruncie art. 417 k.c. odpowiedzialność Skarbu Państwa ma miejsce wówczas, gdy wykonującemu władzę publiczną – bez względu na sposób i formę działania – można postawić zarzut działania z naruszeniem prawa. Przepis powyższy dotyczy wszelkich czynności (działania i zaniechania) związanych z wykonywaniem imperium, a więc czynności faktycznych i prawnych, które pozostają w ścisłym, funkcjonalnym związku z wykonywaniem władzy publicznej. Nie ulega przy tym wątpliwości, że do sfery imperium państwa należy stosowanie środków przymusu związanych ze stosowaniem środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania, czy z wykonywaniem kary pozbawienia wolności. Niezgodność

z prawem na gruncie art. 417 k.c. oznacza „zaprzeczenie zachowania uwzględniającego nakazy i zakazy wynikające z normy prawnej” (wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 4 grudnia 2001 r., SK 18/00). Chodzi tu o niezgodność z konstytucyjnie rozumianymi źródłami prawa, czyli Konstytucją, ustawami, ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi oraz rozporządzeniami, a także dorobkiem prawnym Wspólnoty Europejskiej i prawem stanowionym przez Unię Europejską.

Odnosząc się do przesłanki odpowiedzialności odszkodowawczej przewidzianej w art. 417 k.c. w postaci szkody, wskazać należy, iż jest ona rozumiana szeroko - jest nią każdy uszczerbek w prawnie chronionych dobrach danego podmiotu, zarówno o charakterze majątkowym, jak i niemajątkowym.

Art. 417 k.c. dotyczy zatem również odpowiedzialności Skarbu Państwa z tytułu naruszenia dóbr osobistych obywatela, co oznacza możliwość wystąpienia przez pokrzywdzonego z roszczeniem o zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę niemajątkową. Przy czym nie ulega wątpliwości, że poszkodowany może żądać zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę jedynie w wypadkach wskazanych w ustawie.

Zgodnie z art. 24 § 1 k.c. ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może on także żądać, ażeby osoba, która

dopuszcza się naruszenia, dopełnia czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności ażeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści

i w odpowiedniej formie. Na zasadach przewidzianych w kodeksie może on również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny. Jeżeli wskutek naruszenia dobra osobistego została wyrządzona szkoda majątkowa, poszkodowany może żądać jej naprawienia na zasadach ogólnych (§ 2).

Zatem stosownie do art. 24 k.c., na zasadach przewidzianych w kodeksie pokrzywdzony może żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na cel społeczny.

Roszczenia o zadośćuczynienie w niniejszej sprawie rozpatrywać należy w oparciu o art. 448 k.c.

Nie ulega wątpliwości, że dobra osobiste, których ochrony domaga się powód, mają charakter uniwersalny i podlegają ochronie prawnej.

W myśl art. 23 k.c. dobra osobiste człowieka, jak w szczególności zdrowie, wolność, cześć, swoboda sumienia, nazwisko lub pseudonim, wizerunek, tajemnica korespondencji, nietykalność mieszkania, twórczość naukowa, artystyczna, wynalazcza i racjonalizatorska, pozostają pod ochroną prawa cywilnego niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach. W powołanym przepisie brak jest definicji dóbr osobistych, jednakże zawiera on otwarty katalog chronionych dóbr osobistych, do których niewątpliwie należą również zdrowie, godność, cześć i prawo do humanitarnego traktowania. Przy czym ocena, czy dobro osobiste człowieka zostało zagrożone lub naruszone, wymaga zastosowania kryteriów o charakterze obiektywnym. Nie ma tu bowiem znaczenia subiektywna reakcja i odczucia pokrzywdzonego, lecz istotny jest odbiór danego zachowania przez osoby trzecie i reakcja opinii publicznej (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 października 2001 r., sygn. akt V CKN 195/01).

Nie każde naruszenie dobra osobistego daje jednak prawo do skorzystania z ochrony prawa cywilnego. W myśl bowiem art. 24 k.c. ochrona taka przysługuje jedynie przed bezprawnym naruszeniem dobra osobistego. Przy czym powołany przepis zawiera domniemanie bezprawności zachowania pozwanego, a zatem to pozwany dążąc do uwolnienia się od odpowiedzialności winien wykazać, że nie było ono bezprawne. Bezprawne jest zachowanie sprzeczne z normami prawa lub zasadami współżycia społecznego. Okolicznościami kontratypowymi, wyłączającymi bezprawność, mogą być przykładowo - zgoda poszkodowanego, działanie

w ramach obowiązku prawnego, wykonywanie własnego prawa podmiotowego, obrona konieczna, czy wreszcie działanie podjęte w obronie uzasadnionego interesu społecznego lub prywatnego.

Godność osobista jest sferą osobowości, która konkretyzuje się w poczuciu własnej wartości człowieka i oczekiwaniu szacunku ze strony innych ludzi. Poczucie to, które stanowi istotny element psychiki człowieka, kształtowane jest przez szereg okoliczności zewnętrznych (wyrok Sądu Najwyższego dnia 25 kwietnia 1989 roku, sygn. akt I CR 143/89).

Zgodnie z treścią art. 30 Konstytucji przyrodzona i niezbywalna godność człowieka stanowi źródło wolności i praw człowieka i obywatela. Każdy jest obowiązany szanować wolności i prawa innych. Ograniczenia w zakresie korzystania z konstytucyjnych wolności i praw mogą być ustanowione tylko w ustawie i tylko wtedy, gdy są konieczne w demokratycznym państwie dla jego bezpieczeństwa lub porządku publicznego bądź dla ochrony środowiska, zdrowia i moralności publicznej, albo wolności i praw innych osób. Doniosłe znaczenie dla ochrony dóbr osobistych ma także konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności sporządzona w Rzymie dnia 4 listopada 1950r., zmieniona następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełniona Protokołem nr 2 (Dz. U. z 1993r. Nr 61, poz. 284 ze zm.) zawierająca katalog praw i wolności przysługujących każdemu człowiekowi. Art. 3 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Podstawowych Wolności stanowiący, że nikt nie może być poddany torturom ani niehumanitarnemu lub poniżającemu traktowaniu lub karaniu, wprowadza obowiązek władzy publicznej zapewnienia osobom osadzonym w zakładach karnych godziwych i humanitarnych warunków odbywania kary pozbawienia wolności, nienaruszających godności ludzkiej. Łączy się z tym wynikający z art. 8 ust. 1 Konwencji nakaz poszanowania życia prywatnego obywateli

i ich prawa do intymności, co w odniesieniu do osób osadzonych w zakładach karnych oznacza obowiązek zapewnienia takich warunków bytowych i sanitarnych, w których godność ludzka i prawo do intymności nie doznają istotnego uszczerbku.

Natomiast w myśl postanowień Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej, przyjętej w Nicei, godność ludzka jest nienaruszalna. Musi być szanowana i chroniona. Każdy ma prawo do poszanowania swej integralności fizycznej i psychicznej.

O nakazie humanitarnego traktowania więźniów stanowi również art. 10 ust. 1 Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych, otwartego do podpisu w Nowym Jorku dnia 19 grudnia 1966 r. (Dz. U. z 1977 r. Nr 38, poz. 167), zgodnie z którym każda osoba pozbawiona wolności ma być traktowana w sposób humanitarny i z poszanowaniem jej przyrodzonej godności.

Realizacja spoczywających na administracji aresztu obowiązków w zakresie organizowania miejsc, w których przebywają osoby pozbawione wolności należy do działań władczych państwa i mieści się w pojęciu wykonywania zadań

z zakresu władzy publicznej. Zatem ocena, czy obowiązki te zostały zrealizowane, winna być dokonana z uwzględnieniem uprawnień skazanego, szczegółowo uregulowanych przepisach ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. kodeks karny wykonawczy (Dz. U. Nr 90, poz. 557, z późn. zm.), a także z uwzględnieniem treści przepisów wykonawczych, rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 sierpnia 2003 roku w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności (Dz. U. z 2003 r. Nr 152, poz. 1493), rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2003 roku w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych (Dz. U. z 2003 r. Nr 186, poz. 1820), oraz rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 stycznia 2014 r. w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych (obowiązującego od 14 sierpnia 2014r.).

Ustawodawca, wśród naczelnych zasad kodeksu karnego wykonawczego wymienił w art. 4, zasadę humanitaryzmu, która zakłada, że kary, środki karne, zabezpieczające i zapobiegawcze wykonuje się w sposób humanitarny, z poszanowaniem godności ludzkiej skazanego. Skazany zachowuje także prawa i wolności obywatelskie. Ich ograniczenie może wynikać jedynie z ustawy oraz z wydanego na jej podstawie prawomocnego orzeczenia.

W myśl art. 5 k.k.w. skazany jest podmiotem określonych w kodeksie praw i obowiązków. Przykładowo zostały one wskazane w art. 102 k.k.w., gdzie w pkt 1 mowa jest o tym, że skazany ma prawo do odpowiedniego, ze względu na zachowanie zdrowia, wyżywienia, odzieży, warunków bytowych, pomieszczeń oraz świadczeń zdrowotnych i odpowiednich warunków higieny.

Warunki bytowe osadzonego w zakładzie karnym bądź areszcie śledczym określa m.in. art. 110 k.k.w., zgodnie z którym skazanego osadza się w celi mieszkalnej wieloosobowej lub jednoosobowej (§ 1). Powierzchnia w celi mieszkalnej, przypadająca na skazanego, wynosi nie mniej niż 3 m². Cele wyposaża się w odpowiedni sprzęt kwaterunkowy zapewniający skazanemu osobne miejsce do spania, odpowiednie warunki higieny, dostateczny dopływ powietrza i odpowiednią do pory roku temperaturę, według norm określonych dla pomieszczeń mieszkalnych, a także oświetlenie odpowiednie do czytania i wykonywania pracy (§ 2).

Udzielenie powodowi cywilnoprawnej ochrony wymagało zatem ustalenia, że zachowania administracji pozwanej aresztu śledczego godziły w jego dobra osobiste w rozumieniu art. 24 § 1 k.c. Z mocy art. 6 k.c. na powódzie ciążył dowód wskazania konkretnych uchybień w postaci zaniechania podjęcia działań zapewniających mu realizację jego uprawnień w zakresie warunków bytowych wynikających ze wskazanych

powyżej przepisów, naruszających sferę jego dóbr osobistych. Pozwanego obciążał zaś obowiązek udowodnienia, że działał zgodnie

z prawem i nie naruszył dobra osobistego powoda (art. 6 k.c. w związku z art. 24 k.c.).

Przechodząc do szczegółowej analizy zarzutów sformułowanych przez powoda i mających świadczyć o naruszeniu jego dóbr osobistych przez pozwanego, podniósł on szereg zarzutów odnośnie warunków bytowych urągających jego godności osobistej.

Wymogi dotyczące warunków bytowych w celach mieszkalnych zakładów karnych i aresztów śledczych uregulowane zostały w powołanym już wyżej art. 110 § 2 k.k.w. Przepis § 28 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 25 sierpnia 2003 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności wskazuje, iż cela mieszkalna powinna być wyposażona w łóżko dla każdego skazanego, odpowiednią do liczby skazanych ilość stołów, szafek i taboretów oraz środków do utrzymania czystości w celi.

Zgodnie zaś z brzmieniem art. 111 § 1 k.k.w. skazany powinien otrzymać do użytku, z zakładu karnego, odpowiednią do pory roku odzież, bieliznę oraz obuwie, o ile nie korzysta z własnych. Skazanemu zapewnia się warunki niezbędne do utrzymania higieny osobistej, w szczególności otrzymuje on z zakładu karnego pościel oraz inne środki do utrzymania higieny i czystości w celi.

Zdaniem Sądu, zgromadzony w sprawie niniejszej materiał dowodowy, pozwalał na ustalenie, że pozwany zapewnił powodowi w pełni zgodne z prawem warunki odbywania kary pozbawienia wolności.

Wbrew stanowisku powoda, przeprowadzone postępowanie dowodowe nie wykazało, aby przebywanie w pozwanym areszcie, w warunkach bytowych wyznaczonych okolicznościami towarzyszącymi izolacji penitencjarnej, a szeroko kwestionowanych przez K. J., wywołało u niego negatywne skutki zdrowotne, fizyczne bądź psychiczne powodujące poczucie krzywdy, innej niż wynikająca z samego faktu pozbawienia wolności i związanej z tym izolacji od świata zewnętrznego, ograniczenia swobody i wolnej woli decydowania o samym sobie.

Sąd zważył, iż przy dokonywaniu oceny, czy osadzenie powoda w warunkach bytowych, oferowanych przez pozwaną jednostkę, bez wątplenia skromnych, mogło mieć wpływ na naruszenie jego dóbr osobistych, nie może umknąć z pola widzenia okoliczność, że odbywanie kary pozbawienia wolności niesie ze sobą w sposób immanentny wiele dolegliwości wyrażających się nie tylko w pozbawieniu możliwości swobody, ale i w dużej mierze intymności, z uwagi na konieczność przebywania i wykonywania czynności życia codziennego w ściśle określonych, niekomfortowych warunkach.

W oparciu o zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, Sąd ustalił, że powód nie był osadzony w warunkach przeludnienia. W trakcie jego pobytu w pozwanym areszcie nie przebywał w celi, w której na osadzonego przypadłoby mniej niż 3 m².

Ponadto, warunki bytowe w celach, w których przebywał powód na terenie aresztu we wskazanym w pozwie okresie, były typowe dla wszystkich cel mieszkalnych. Podkreślić należy, iż w latach 2002-2007 został przeprowadzony w jednostce generalny remont wszystkich cel, w trakcie którego wykonano wydzielenie kąpika sanitarnego z celi, wymieniono armaturę sanitarną i położono glazurę w kąpiku sanitarnym, wymiano instalację wodno-kanalizacyjną i elektryczną, dokonano naprawy lub wymiany powierzchni podłogowych, naprawy lub wymiany na nowy sprzęt kwatermistrzowski, uzupełnienia ubytków w ścianach oraz przeprowadzono malowanie. Wyposażenie cel oraz zaopatrzenie w sprzęt kwaterunkowy są zgodnie ze wskazanymi rozporządzeniami w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych. Rzeczy takie jak koce, pościel, ręczniki, materace i ścierki wydawane są czyste, wyprane i zdezynfekowane. Na ich uzasadniony wniosek są one wymieniane na czyste. Na wniosek osadzonych możliwe jest także otrzymanie do celi dodatkowego stołu.

Odnosząc się do podniesionego przez powoda zarzutu braku możliwości trzepania koców podczas spaceru, zauważyć należy, iż na uzasadniony wniosek osadzonych są one wymieniane na czyste.

Cele co roku, na bieżąco są remontowane. Od 2009r. wymieniane są także sukcesywnie okna z drewnianych na plastikowe. Jednakże pomimo corocznego remontowania części cel, w wielu celach ściany są brudne, a na sprzęcie kwaterunkowym, wyposażeniu cel (koce, pościel, ręczniki i ścierki) widać ślady częściowego zużycia i napraw, co związane jest z dużą rotacją osadzonych z racji przeznaczenia wizytowanej jednostki penitencjarnej. Należy też dodać, że za stan techniczny cel oraz jakość ich wyposażenia w pierwszej kolejności odpowiedzialni są sami osadzeni, którzy nie tylko nie dbają o wyposażenie i stan techniczny pomieszczeń mieszkalnych, ale wręcz je dewastują.

W ocenie Sądu za bezzasadny należało uznać zarzut dotyczący zagrzybienia i zawilgocenia cel mieszkalnych. Jak wynika ze zgromadzone w sprawie materiału dowodowego, w celach panuje odpowiednia temperatura, a wentylacja działa prawidłowo. Przy czym do jej prawidłowego funkcjonowania konieczne jest zapewnienie wymiany powietrza poprzez uchylenie okna. O czystość w celi mają obowiązek dbać sami osadzeni, do nich, bowiem należy jej sprzątanie, jak również wietrzenie. Zdarza się jednak, że osadzeni zakrywają kratki wentylacyjne, uniemożliwiając prawidłową cyrkulację powietrza. Wszelkie incydenty dotyczące lokalnie występujących problemów w zakresie stanu technicznego lub sanitarnego pomieszczeń, są na bieżąco usuwane. Dezynsekcje są przeprowadzane na każde zgłoszenie osadzonych.

Powód otrzymywał także, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2003 r. w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych odpowiednie środki, w postaci przyborów do golenia, mydła, kremu, proszku do prania, szamponu, szczoteczki i pasty do zębów. Ponadto środki higieniczne mógł otrzymywać

w paczkach oraz dokonywać ich zakupu w kantynie. Wprawdzie w wielu celach nie ma dostępu do ciepłej wody, jednakże cele są wyposażone w gniazda elektryczne,

co umożliwia osadzonym korzystanie z grzałek. Zimna bieżąca woda, grzałka

i miska umożliwiały zagrzanie wody, chociażby do codziennego umycia się. W myśl

§ 32 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 sierpnia 2003 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania tymczasowego aresztowania oraz § 30 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 sierpnia 2003 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności ciepła kąpiel przysługuje przynajmniej raz w tygodniu. Zgodnie z powołanym rozporządzeniem osadzeni raz na tydzień korzystali z łaźni, gdzie była ciepła woda. Otrzymywali też odpowiednie środki pielęgnacyjne do zachowania higieny osobistej. Stąd, w ocenie Sądu, nie było przeszkód do dbania

o higienę osobistą.

Odnosząc się do zarzutu braku zapewnienia intymności podczas kąpieli

w łaźni, podkreślić należy, iż podstawowym celem jednostki jest całkowita izolacja osadzonych i uniemożliwienie im kontaktów między sobą. Dla zapewnienia bezpieczeństwa więźniów, konieczna jest również ograniczona zabudowa kącików sanitarnych, pozwalająca na kontrolę celi przez funkcjonariuszy. W ocenie Sądu intymność podczas przebywania w kąciku sanitarnym jest zapewniona

w wystarczający sposób przez oddzielenie tego miejsca konstrukcją stalową pokrytą płytą do wysokości 210-215 centymetrów oraz zamontowanymi drzwiami

o wysokości 1,5 m. W ten sposób z jednej strony zapewnia się intymność osadzonym, z drugiej – wypełnia zadania jednostki.

Odnosząc się zaś do podnoszonego przez powoda zarzutu braku zadaszania na placu spacerowym, zauważyć należy, iż place te są częściowo zadaszone. Natomiast z orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika, iż osoba osadzona musi liczyć się z ograniczeniami i dolegliwościami wynikającymi z wykonywania kary pozbawienia wolności (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 02.10.2007r., sygn. akt

II CSK 269/07, publ. Monitor Prawniczy, rok 2007, Nr 21, str. 1172).

Ustalone przez Sąd fakty nie dają podstaw do przypisania pozwanemu naruszenia dóbr osobistych powoda. Samo niezadowolenie powoda ze standardów pomieszczeń mieszkalnych nie daje jeszcze podstaw do przyjęcia istnienia uchybień w funkcjonowaniu aresztu. W ocenie Sądu warunki w celi, aczkolwiek skromne, nie były niegodziwe. Także pozostałe dolegliwości, jakich doznawał powód w pozwanym areszcie śledczym, nie naruszały jego godności. Powód będąc osadzonym miał możliwość korzystania z dostępnych zajęć kulturalno-oświatowych.

Za niezasadny należało uznać zarzut polegający na niezapewnieniu powodowi odpowiedniego wyżywienia. Zgodnie bowiem z poczynionymi ustaleniami jadłospis jest zatwierdzany przez lekarza.

Potwierdzenia nie znalazł także zarzut stawiany pozwanemu prawidłowej opieki medycznej, długim czasie oczekiwania na wizytę u lekarza oraz pogorszeniu się stanu zdrowia powoda, w tym wzroku, na skutek panujących w areszcie warunków socjalno-bytowych. Wskazać tutaj należy, iż realizacja spoczywających na administracji aresztu obowiązków w zakresie opieki medycznej nad osobami pozbawionymi wolności należy do działań władczych i mieści się w pojęciu wykonywania zadań z zakresu władzy publicznej zawartym w dyspozycji art. 417 § 1 k.c. Ocena, czy obowiązki te zostały zrealizowane, winna być dokonana z uwzględnieniem uprawnień skazanego, szczegółowo uregulowanych w art. 115 § 1 – 8 k.k.w. oraz przepisach rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości i Ministra Zdrowia z dnia 9 maja 2012 r. w sprawie szczegółowych warunków, zakresu i trybu współdziałania podmiotów leczniczych z podmiotami leczniczymi dla osób pozbawionych wolności w zakładach karnych i aresztach śledczych w zapewnieniu świadczeń zdrowotnych osobom pozbawionym wolności (Dz. U. 2012.547) i rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 czerwca 2012 r. w sprawie udzielania świadczeń zdrowotnych przez podmioty lecznicze dla osób pozbawionych wolności (Dz. U. z dnia 29 czerwca 2012 r.).

Zgodnie z przepisem art. 115 § 1 k.k.w. skazanemu zapewnia się bezpłatne świadczenia zdrowotne, leki i artykuły sanitarne.

Stosownie do art. 115 § 4 k.k.w. świadczenia zdrowotne udzielane są skazanym przede wszystkim przez podmioty lecznicze dla osób pozbawionych wolności. Natomiast inne zakłady opieki zdrowotnej współdziałają ze służbą zdrowia w zakładach karnych w zapewnieniu skazanym świadczeń zdrowotnych, gdy konieczne jest m.in. natychmiastowe udzielenie świadczeń zdrowotnych ze względu na zagrożenie życia lub zdrowia skazanego, czy też przeprowadzenie specjalistycznych badań, leczenia lub rehabilitacji skazanego (art. 115 § 5 k.k.w.).

K. J. w trakcie pobytu w Areszcie Śledczym w Ł. miał zapewnioną opiekę medyczną, bezpłatne świadczenia zdrowotne, leki, dostęp do lekarza pierwszego kontaktu oraz lekarzy specjalistów. Chodził na wizyty do lekarza stomatologa i okulisty.

Zarzut dotyczący długiego oczekiwania na wizytę u lekarza trwających około 2-4 tygodni, zaś do lekarza okulisty ponad miesiąc czasu, zauważyć należy, iż czas oczekiwania na wizytę u lekarza w warunkach wolnościowych jest dłuższy od czasu oczekiwania pacjentów pozbawionych wolności. Także osoba pozbawiona wolności musi liczyć się z koniecznością oczekiwania, a – w ocenie Sądu – podane okresy nie są długie szczególnie, że nie wykazywano objawów wymagających natychmiastowej interwencji. W tym zakresie zatem nie można dopatrywać się jakichkolwiek nieprawidłowości w funkcjonowaniu pozwanej jednostki.

W oparciu o opinię biegłego sądowego alergologa dr med. I. P. (2) stwierdzić należy, iż u powoda nie występowały i nie występują schorzenia alergiczne. Nigdy nie leczył się z tego tytułu schorzeń, nie stosował leków przeciwhistaminowych, nie był także odczulany. Podczas pobytu w placówce penitencjarnej K. J. nie doznał żadnego uszczerbku na zdrowiu w tym zakresie.

Także stan wzroku powoda nie ma związku z jego pobytym w pozwanym areszcie. Występujące niedowidzenie oka lewego jest następstwem urazu, do którego doszło

w 2008r. Natomiast wada wzroku prawego oka istniała już wcześniej. Była to wada ukryta, którą ujawniło dokładne badanie okulistyczne. Panujący w areszcie stan oświetlenia cel nie miał wpływu na stan oczu powoda.

Ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego (w tym opinii biegłego sądowego z dziedziny budownictwa K. Ś. (1)) wynika, iż okna

w celach pawilonów mieszkalnych są odpowiedniej wielkości i umożliwiają należyty dopływ światła dziennego, zaś przepływ światła przez zamontowane w oknach aresztu blendy jest zgodny z obowiązującymi normami. Wskaźnik doświetlenia jest lepszy od standardu. Wieczorem cele oświetlają świetlówki jarzeniowe. Oświetlenie elektryczne także jest zgodne z obowiązującymi normami i takie samo, jak występujące w warunkach wolnościowych. Zauważyć ponadto należy, iż osadzeni mają możliwość wystąpienia do Dyrektora jednostki z wnioskiem o dodatkową lampę.

Mając na uwadze powyższe, nie można przyjąć, by powód miał zapewnioną nieprawidłową opiekę medyczną. Wskazać tutaj ponadto należy, odnosząc się do zarzutów powoda dotyczących obecnego w celach kurzu i brudu, mających negatywnie wpływać na jego stan zdrowia, wskazać należy, iż zgromadzony w sprawie materiał wykazał, iż w pomieszczeniach mieszkalnych zapewniona została odpowiednia ich wentylacja. Zaś dbanie o czystość w celi, w tym jej sprzątnięcie i wietrzenie należy do obowiązków osadzonych.

Reasumując stwierdzić należy, że ustalone przez Sąd fakty nie dają podstawy do przypisania pozwanemu naruszenia dóbr osobistych powoda. Ponadto działanie pozwanego nie może być uznane za bezprawne. Samo niezadowolenie powoda ze standardów pomieszczeń mieszkalnych nie daje jeszcze podstaw do przyjęcia istnienia uchybień w funkcjonowaniu aresztu. W ocenie Sądu, dolegliwości, jakich doznawał powód w pozwanej jednostce, nie naruszały jego godności. W sprawie niniejszej nie można mówić o naruszeniu przez pozwanego godności powoda, prawa do prywatności i intymności oraz o jego przetrzymywaniu w niehumanitarnych warunkach. Podkreślenia wymaga, że każde przebywanie w pewnej zbiorowości ludzkiej wiąże się, w sposób nieuchronny, z ograniczeniem własnej prywatności. Sytuacja ta ma z natury rzeczy również miejsce w przypadku pozbawienia wolności będącego skutkiem tymczasowego aresztowania lub wykonania kary orzeczonej prawomocnym wyrokiem skazującym. Odbywanie kary polega bowiem na przymusowej izolacji w warunkach jednostki penitencjarnej, razem z innymi współosadzonymi umieszczonymi na niewielkiej powierzchni mieszkalnej, co nigdy nie sprzyja zachowaniu pełnej prywatności oraz zakłóca intymność.

Biorąc pod uwagę powyższe, stwierdzić należy, iż brak jest podstaw do uwzględnienia żądania pozwu. Wobec czego powództwo podlegało oddaleniu w całości.

Rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów procesu zapadło w oparciu o art. 102 k.p.c. Powód w całości przegrał sprawę, co w normalnym toku rzeczy oznaczałoby, że powinien ponieść wszelkie związane z tym koszty, które pojawiły się po stronie jego przeciwnika procesowego. Jednakże w myśl art. 102 k.p.c, w przypadkach szczególnie uzasadnionych Sąd może nie obciążać strony kosztami procesu

w całości lub w części. Zdaniem Sądu w niniejszej sprawie zaistniały takie warunki. Sąd miał przede wszystkim na uwadze trudną sytuację życiową i majątkową powoda, fakt pozbawienia wolności. Jednocześnie, opinia biegłego okulisty w sposób obiektywny potwierdziła wystąpienie problemów ze wzrokiem, a ustalenie przyczyn tego stanu rzeczy wymagało specjalistycznej wiedzy. Zaś subiektywne odczucie, że wiąże się z warunkami osadzenia, może być obiektywnie usprawiedliwione, bowiem obiektywnie można stwierdzić, że warunki codziennego otoczenia uległy zmianie. Także kwestie alergii wymagały specjalistycznej wiedzy i odwołania do opinii biegłego.

Z tych względów Sąd doszedł do przekonania, że w okolicznościach niniejszej sprawy zachodzi szczególnie uzasadniony wypadek, pozwalający na odstąpienie od obciążania powoda kosztami zastępstwa procesowego strony pozwanej.

ZARZĄDZENIE

O/wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełn. stron.